

DOMOVINSKA IN DRŽAVLJANSKA KULTURA IN ETIKA

Osnovna šola za odrasle

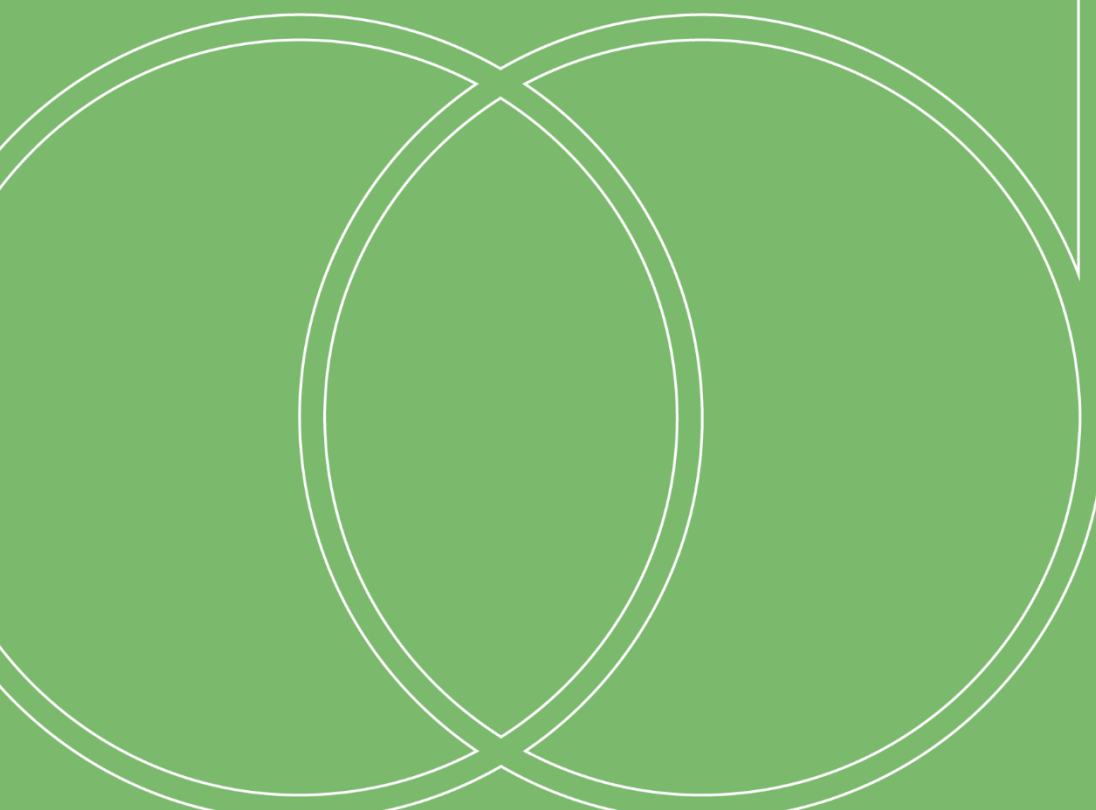
Izobraževalni program za odrasle
osnovna šola za odrasle

Izobraževalni program za odrasle
osnovna šola za odrasle s
prilagojenim predmetnikom za
osnovno šolo za odrasle s
slovenskim učnim jezikom na
narodno mešanem območju
slovenske Istre

Izobraževalni program za odrasle
osnovna šola za odrasle s
prilagojenim predmetnikom za
osnovno šolo za odrasle z
italijanskim učnim jezikom na
narodno mešanem območju
slovenske Istre

Izobraževalni program za odrasle
osnovna šola za odrasle s
prilagojenim predmetnikom za
osnovno šolo za odrasle za
dvojezično osnovno šolo na
narodno mešanem območju
Prekmurja

OBVEZNI PREDMET

UČNI NAČRT

IME PREDMETA: domovinska in državljanska kultura in etika

Predmetnik osnovne šole za odrasle

Prilagojeni predmetnik osnovne šole za odrasle s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre

Prilagojeni predmetnik osnovne šole za odrasle z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre

Prilagojeni predmetnik osnovne šole za odrasle za dvojezično osnovno šolo na narodno mešanem območju Prekmurja

8. razred	9. razred
12	12

PRIPRAVILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

mag. Klavdija Šipuš, Zavod RS za šolstvo; dr. Marinko Banjac, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede; dr. Smiljana Gartner, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta; Dejan Kokol, Osnovna šola Žetale; dr. Suzana Košir, Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta; Natalija Panić, Osnovna šola Sostro; Maja Vačun, Osnovna šola Selnica ob Dravi

Podskupina v izobraževalnem programu za odrasle osnovna šola za odrasle:

mag. Klavdija Šipuš, Zavod RS za šolstvo; dr. Marinko Banjac, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede; Natalija Panić, Osnovna šola Sostro

JEZIKOVNI PREGLED: Mira Turk Škraba

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/osnovna-sola-za-odrasle/2025/Ucni_nacrt_oso_domovinska_in_drzavljanska_vzgoja_ter_etika_2025.pdf

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID 261049859](#)

ISBN 978-961-03-1459-2 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na svoji 248. seji, dne 20. 11. 2025, določil učni načrt domovinska in državljanska kultura in etika za izobraževalni program za odrasle osnovna šola za odrasle, izobraževalni program za odrasle osnovna šola za odrasle s prilagojenim predmetnikom osnovne šole za odrasle s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre, izobraževalni program za odrasle osnovna šola za odrasle s prilagojenim predmetnikom osnovne šole za odrasle z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre, izobraževalni program za odrasle osnovna šola za odrasle s prilagojenim predmetnikom osnovne šole za odrasle za dvojezično osnovno šolo na narodno mešanem območju Prekmurja.

PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – DELJENJE POD ENAKIMI POGOJI

Prenova izobraževalnih programov s prenovo ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrtce, učnih načrtov ter katalogov znanj)

KAKO SE ZNAJTI?

TIPICNE STRANI

V dokumentu je za udeležence in udeležence, učiteljice in učitelje ipd. uporabljena moška slovnična oblika, ki velja enakovredno za oba spola.

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih udeleženci izgrajevali in razvijali v procesu učenja.

IME TEME

OBVEZNO

Vrsta teme:
Obvezno
Izbirno

OPIS TEME

Opis teme zajema ključne poudarke oz. koncepte kot okvir skupinam ciljev.

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in reptu dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiorem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi ilisqui ipidel escim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Dodatna pojasnila za temo lahko vsebujejo razlago o zasnovi teme, usmeritve in/ali navodila, ki se nanašajo na vsebino, vrsto teme, členitev teme, poimenovanje, trajanje, dejavnosti, izvedbo aktivnosti, učne pripomočke ... oz. karkoli, kar je pomembno za to temo.

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exeseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari velent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti connihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspid dit eaquasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatia qui aperorum qui ut re perumquaeepd quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iuscisita dolorrum volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

8 Osnovna šola za odrasle | Matematika

Številka strani,
program izobraževanja,
predmet

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
I: *Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **SC** (2.2.2.1)
I: *Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
O: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

- Udeleženeec
- » Obisquamet faccab incium repernam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
  - » Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cupatatu repeliam.
  - » **Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
  - » **Ut fuga. Nemperum fuga.**
  - » Ma vellaut quiatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
  - » Omnim ut doluptur, quam consequ.
  - » *Obisquamet faccab incium repernam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.*
  - » *Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cupatatu repeliam.*
  - » Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
  - » *Ut fuga. Nemperum fuga.*

TERMINI:

- laborerat voluptiurem   veligna tessint   laborerat voluptiurem   veligna tessint
 veligna tessint   laborerat voluptiurem   veligna tessint

9 Osnovna šola za odrasle | Matematika

Pojmi, ki jih udeleženeec mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikale usvojijo udeleženci.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaborest quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

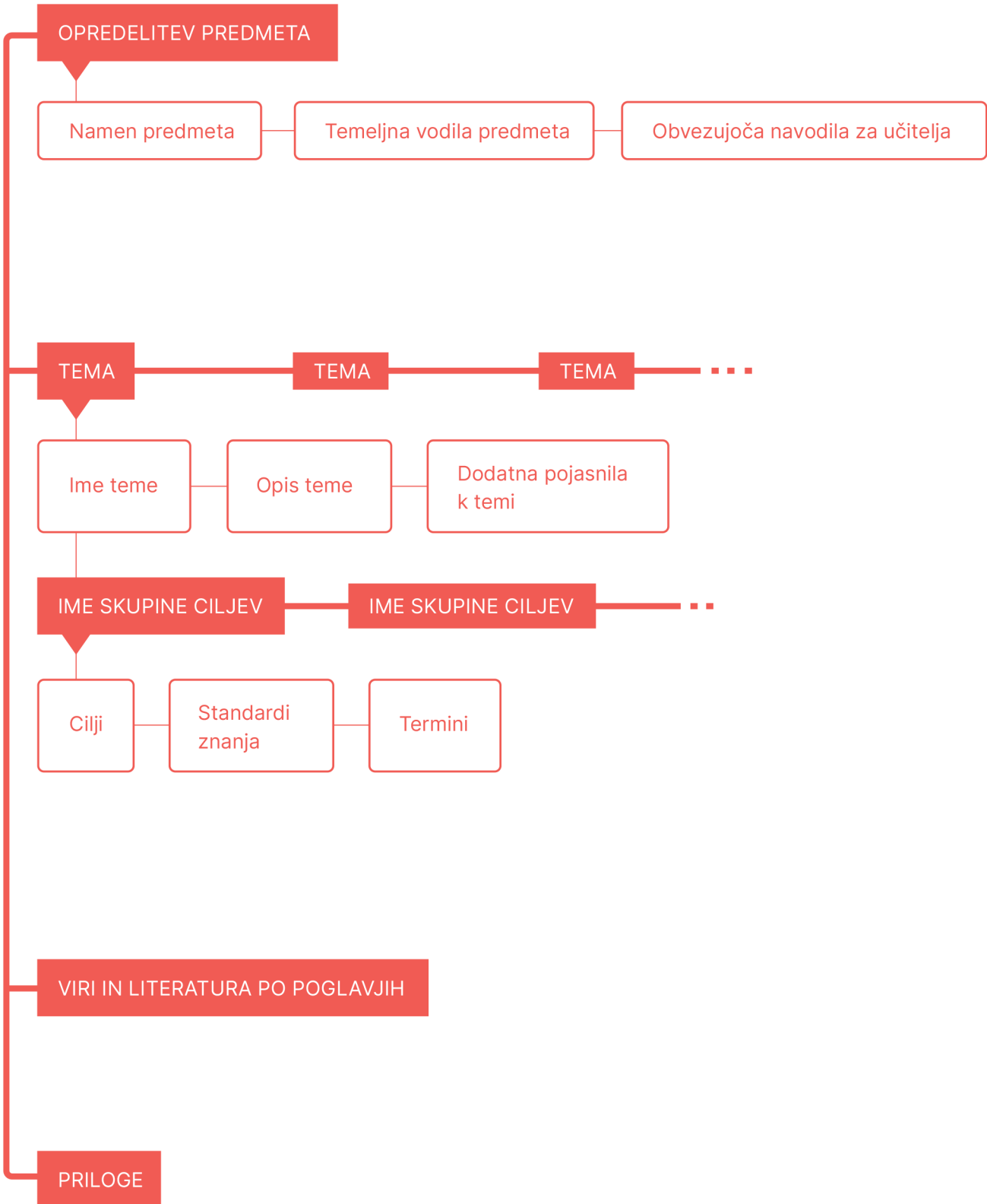
- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA UČNEGA NACRTA

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Temeljni namen predmeta je spodbujati in razvijati aktivno demokratično držo udeležencev z namenom da svoje odločitve in delovanje gradijo na znanju in etični občutljivosti ter so pripravljeni prevzeti odgovornost zase in za skupnosti na lokalni, nacionalni ter globalni ravni.

Udeleženci pri predmetu izgrajujejo temeljna družboslovno-humanistična znanja s poudarkom na etičnem mišljenju in delovanju, medijski, politični, ekonomski in finančni pismenosti, ki so potrebna za razumevanje in presojanje procesov, načinov odločanja in delovanje v sodobni družbi. Udeleženci krepijo vrednote demokratične kulture ter oblikujejo stališča in odnos do ključnih vprašanj, povezanih z vlogo državljana v najširšem pomenu in njegovo vpetostjo v ožje in širše družbeno okolje.

Predmet pri udeležencih spodbuja prepoznavo in presojo družbenih in etičnih dilem ter vprašanj, razvoj veščin kritičnega, ustvarjalnega, sodelovalnega in skrbnostnega mišljenja ter komuniciranja.

Cilji predmeta, prepleteni s skupnimi cilji, spodbujajo udeležence h krepitvi demokratičnih stališč, vrednot in odnosov. Poudarjajo spoštljivo komunikacijo, konstruktivno sodelovanje, zmožnost zavzemanja večperspektivnosti in krepitev zavedanja o potrebi po aktivnem sodelovanju pri oblikovanju trajnostne družbe.

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Predmet je zasnovan tako, da z raznolikimi didaktičnimi pristopi, metodami in oblikami dela omogoča razumeti ključna področja sodobnega družbenega življenja, v katera so pomembno vpeti. Udeleženci se učijo sobivanja v demokratični kulturi ob neposrednih izkušnjah iz vsakdanjega življenja, zato je ključno, da pouk domovinske in državljanske kulture in etike odseva prav te.

Učitelj uresničuje vsebinske in procesne cilje predmeta ter skupne cilje z dejavnostmi, ki omogočajo aktivno vlogo udeležencev. Prek sodelovanja in delovanja v skupini in širšem družbenem okolju pridobivajo trajnejše znanje in veščine za etično in aktivno državljanstvo ter

razvijajo zavedanje, da je s sodelovanjem in spoštljivim dialogom mogoče ustvariti varno in vključujočo družbeno okolje za kakovostno sobivanje vseh članov družbe.

Udeleženci z izgrajevanjem in negovanjem skrbnostnih, sodelovalnih in demokratičnih odnosov v skupini razvijajo zavedanje, da demokratična družba lahko kakovostno, stabilno in vključujoče deluje le, če so njeni posamezniki etični in usmerjeni v delovanje za skupno dobro, proaktivni, informirani, odgovorno družbeno kritični in če premorejo določeno mero državljskega poguma.

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

Demokratično državljsko udejstvovanje je tesno povezano s predznanjem, izkušnjami udeležencev in refleksijo izkustva, zato je treba zagotoviti varno in spodbudno učno okolje, ki omogoča izkustveno učenje, v katerem sta udeležencem omogočena participacija in sodelovanje.

Vloga učitelja naj ne bo le posredovanje teoretičnega znanja, temveč omogočanje dejavnosti in situacij, v katerih teoretično znanje dobiva kontekst, pomen, smisel in relevantnost. S svojim strokovnim znanjem in etično držo naj bo učitelj pomemben sooblikovalec demokratičnega učnega okolja.

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

ETIČNO DELOVANJE POSAMEZNIKA V SKUPNOSTI

OBVEZNO

OPIS TEME

Etika je filozofska disciplina, ki se ukvarja z vprašanji človekovega ravnanja in hotenja ter z analizo in razumevanjem pojmov, kot so dobro in slabo, prav in narobe, vrednota, pravičnost, dolžnost in odgovornost. Etika ni zgolj teoretična disciplina, zato njeno vlogo pri predmetu domovinska in državljanska kultura in etika ni posredovanje vrednot ali pravil vedênja, pač pa poglobljen premislek o dobrem in pravičnem ravnanju, dobrem življenju, dobrobiti posameznika in skupnosti. Kot takšna ima etika nujno praktične implikacije za vsakdanje življenje, saj nam pomaga pri preizpraševanju aktualnih družbenih izzivov, spoznavanju sebe in drugih ter odločanju o tem, kako ravnati v različnih situacijah, kako v odnosu do sebe, soljudi, sveta, v katerem živimo. Omogoča nam pridobivanje, krepitev in delovanje v skladu z vrednotami, posameznik z avtonomnim etičnim premislekom, odločanjem in etičnim delovanjem pa gradi etično skupnost. Ta temelji na raziskovanju in zavedanju obstoja raznolikosti identitet, raznolikosti, prepletenosti in povezanosti kultur, večperspektivnosti, sodelovanju in participaciji ter ustvarjanju skupnega dobrega. Da bi se izognili ustvarjanju in podpiranju stereotipnega, diskriminatornega in s predsodki obremenjenega vedenja, je pomembno, da udeleženci razvijajo etično občutljivost, in so pripravljeni skrbnostno, sodelovalno in kritično razmišljati ter razpravljati v spoštljivi demokratični komunikaciji. Hkrati s tem razvijajo samozaupanje, samospoštovanje in spoštovanje različno mislečih. S tem je posameznik opolnomočen za participacijo v ožji in širši skupnosti in za ustvarjanje kulture sobivanja. Pomembno je tudi razumevanje strokovne terminologije, saj omogoča natančen premislek, izražanje in prepoznavanje tem v drugih vzgojno-izobraževalnih vsebinah in vsakdanjem življenju. Vse omenjeno je nujno tako v živem kot v digitalnem svetu.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V temo *etično delovanje posameznika v skupnosti* so umeščeni skupni cilji področij *jezik, državljanstvo, kultura in umetnost, zdravje in dobrobit* in *trajnostni razvoj*, ki so dodatno pojasnjeni v didaktičnih priporočilih.

ETIČNO DELOVANJE POSAMEZNIKA V SKUPNOSTI

CILJI

Udeleženec:

- : spozna pomen etike, etičnega delovanja in posledice neetičnega delovanja za posameznika in skupnosti, v katerih živi/deluje;
 SC (1.2.2.1 | 1.2.2.2)
- : razpravlja o lastnih vrednotah in razvija vrednostno usmeritev in motivacijo za avtonomno-etično delovanje;
 SC (2.1.1.1 | 3.1.5.1)
- : spozna različne identitete, ki jih imajo posamezniki in skupine (osebna identiteta, spolna, nacionalna, verska, kulturna, digitalna idr.);
 SC (3.3.1.2)
- : prepozna lastno doživljanje in vedenje (svoje želje, čustva, misli, vrednote, potrebe, močna in šibka področja), se zaveda, da lahko pozitivno vpliva na ljudi;
 SC (3.1.1.1)
- : spozna pomen in razvija razumevanje odnosov z drugimi, razvija sposobnost razumevanja in doživljanja situacije druge osebe ter s tem večperspektivnost;
 SC (3.3.4.1 | 3.3.4.3 | 3.3.1.1)
- : kritično razmišlja o stereotipih, predsodkih in diskriminaciji, razvija strpnost, medsebojno sprejemanje in kulturo sobivanja;
 SC (3.3.1.1 | 3.3.1.2)
- : raziskuje in vrednoti povezave med svobodo (govora, misli, izbire), lastnim odločanjem in odgovornostjo;
 SC (3.1.5.1)
- : razvija veščine za sodelovanje in participacijo, medsebojni dialog, strpno in nenasilno komunikacijo ter mirno reševanje sporov in konfliktov.
 SC (1.1.5.1 | 3.3.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

- » iz primera razbere etična in neetična ravnanja, utemelji razliko in napove posledice ravnanj za posameznika in skupnosti;
- » **pojasni, kaj izgrajuje in določa posameznikovo identiteto;**
- » utemelji pomen ohranjanja lastne identitete in samostojnega razmišljanja znotraj skupnosti;

- » na primeru pojasni diskriminacijo, strpnost in sprejemanje raznolikosti ter kako krepimo medsebojno razumevanje;
- » razloži povezavo med svobodnim odločanjem in prevzemanjem odgovornosti;
- » presodi pomen sodelovanja in oblikuje idejni načrt lastne participacije pri ustvarjanju skupnega dobrega;
- » **v sodelovanju z drugimi izkaže veščine strpne komunikacije in konstruktivnega sodelovanja za doseg skupnih ciljev.**

TERMINI

- etika ◦ etično delovanje ◦ vrednota ◦ odgovornost ◦ identitete ◦ skupnosti ◦ participacija
- nenasilna komunikacija ◦ sodelovanje ◦ diskriminacija ◦ predsodki ◦ stereotipi
- sprejemanje raznolikosti

ŽIVLJENJE V SODOBNI DRUŽBI

OBVEZNO

OPIS TEME

Sodobne družbe so hitro spreminjajoče, kar od nas zahteva neprestano odzivanje. Zato je pomembno, da spremljamo in razumemo dogajanja na različnih področjih življenja ter se družbeno angažiramo. Civilna družba, ki je pomemben temelj demokracije, predstavlja prostor javnega povezovanja, sodelovanja in samoorganiziranja državljanov. Močna civilna družba prispeva k družbeni poveztivosti, omogoča (neformalni) nadzor nad oblastjo, državljanom pa svobodno izražanje pogledov, interesov in zahtev. Pomemben temelj demokracije sta načeli svobode in pluralnosti medijev, s čimer so omogočeni pretok informacij, svobodna in odprta razprava ter nadzor oblasti.

Množični mediji posredujejo informacije, a tudi oblikujejo naše vrednote in pogled na svet. Informacije niso vedno verodostojne, lahko so zavajajoče in lažne, spodbujajo nestrpnost ali širijo sovražno govor. Znanje o priložnostih in pasteh (so)delovanja v digitalnih okoljih je tesno povezano s kritičnim vrednotenjem in odgovornim (so)ustvarjanjem vsebin, ustrezno komunikacijo in varnostjo uporabnika.

Svoboda izražanja in verska svoboda sta v Republiki Sloveniji ustavno zagotovljeni pravici. Pravica do svobode izražanja je široka, ima svoje meje in jo je mogoče omejiti, ko ena oseba krši pravice druge osebe ali tepta vrednote družbe. Verska svoboda obsega pravico do svobodne izbire, spremembe ali neizbire vere, svobodo izražanja in neizražanja verskega prepričanja ter svobodo, da vsakdo, sam ali skupaj z drugimi, zasebno ali javno, izraža svojo vero. Za kulturo sobivanja je ključno razumevanje raznolikih pogledov na osmišljanje življenja in sveta, razvijanje kulture dialoga in krepitve spoštovanja ljudi različnih svetovnih nazorov

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V temo *življenje v sodobni družbi* so umeščeni skupni cilji področij *jezik, državljanstvo, kultura in umetnost, zdravje in dobrobit, digitalna kompetentnost in trajnostni razvoj*, ki so dodatno pojasnjeni v didaktičnih priporočilih.

ŽIVLJENJE V SODOBNI DRUŽBI

CILJI

Udeleženec:

- : spoznava pojem civilne družbe in pomen civilnodružbenega združevanja, organiziranja in delovanja;
- : spoznava vrste, vlogo, pomen in moč množičnih medijev v sodobnih družbah;
- : presoja pomen posameznikove svobode izražanja in njene omejitve; **SC** (1.2.1.3 | 1.2.1.4 | 1.2.1.5)
- : kritično vrednoti informacije (lažne in zavajajoče, sovražni govor itd.) iz množičnih medijev ter razpravlja o pozitivnih vplivih in nevarnostih digitalnega okolja za posameznika in družbo; **SC** (1.1.2.1 | 1.1.4.1)
- : kritično razmišlja o lastnem delovanju v digitalnem okolju, v katerem spoštljivo komunicira, (so)ustvarja in deluje na odgovoren, varen in ustvarjalen način; **SC** (1.1.5.1 | 3.3.1.1 | 4.2.5.1)
- : spoznava, kako je v Republiki Sloveniji opredeljen odnos med državo in verskimi skupnostmi in razvija spoštovanje ljudi različnih verskih prepričanj in svetovnih nazorov. **SC** (2.1.2.1 | 3.3.4.1)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

- » na primeru razloži pomen civilnodružbenega združevanja, organiziranja in delovanja;
- » **sklepa, kako lahko množični mediji vplivajo na mnenje in prepričanje posameznika in skupnosti ter na naše vsakdanje življenje;**
- » **razloži pomen posameznikove svobode govora ter navede razloge, zakaj je ta svoboda upravičeno in neupravičeno omejena in kdaj je tako;**
- » predvidi možne posledice ustvarjanja in širjenja zavajajočih, lažnih informacij in sovražnega govora za posameznika in družbo;
- » predstavi razloge za odgovorno delovanje uporabnika in (so)ustvarjalca medijskih vsebin;
- » **pojasni, kako je v Republiki Sloveniji opredeljen odnos med državo in verskimi skupnostmi, ter navede razloge za to.**

TERMINI

- civilna družba   ○ množični mediji   ○ lažne, zavajajoče informacije   ○ sovražni govor
- družbena omrežja   ○ medijska pismenost   ○ religija   ○ verska skupnost   ○ verska svoboda
- svoboda izražanja

DEMOKRACIJA IN ČLOVEKOVE PRAVICE

OBVEZNO

OPIS TEME

Demokracija kot oblika družbene in politične ureditve ima značilnosti, ki se od značilnosti nedemokratskih ureditev razlikujejo v oblikah odločanja, postavljanju norm in pravil za svoje delovanje ter vrednotah, na katerih je osnovana. Skupno življenje ljudi urejajo norme in pravila, ki svobodo posameznika omejujejo, pa tudi ščitijo. V sodobnih demokratičnih družbah se ta pravila vzpostavijo tako, da člani družbe sodelujejo pri njihovem oblikovanju. Osnovno raziskovanje demokracije se začne z njenim udejanjenjem in participacijo v vsakdanjem življenju, na ta način pa se hkrati razvija zmožnost za etični premislek in sklepanje na vrednotno usmeritev, na kateri temelji koncept človekovih pravic, brez katerega demokracija ne more obstajati ne obstati. Močna medsebojna povezanost obeh konceptov se najbolj kaže v tem, da je ravno družbena ureditev tista, ki odločilno vpliva na obseg uveljavljenih pravic in njihovo uresničevanje.

Republika Slovenija se povezuje v širše politične skupnosti: je članica Evropske unije, Sveta Evrope in drugih mednarodnih organizacij. V vseh teh okvirih status posameznika določajo človekove pravice in svoboščine ter dolžnosti kot sistem temeljnih vrednot, skupnih vsem državljanom, in so osnova za vzpostavitev družbenih norm in državljanske etike. Republika Slovenija je z vpisom človekovih in otrokovih pravic v Ustavo in zakone, zavarovala le-te pred kršenjem in neupoštevanjem. Kljub temu so človekove pravice kršene povsod po svetu – tudi v Republiki Sloveniji. Z zaščito in varovanjem človekovih pravic se ukvarjajo tudi posebej za to nalogo ustanovljene nacionalne in mednarodne institucije, odgovornost vsakega posameznika pa je, da pozna, razume in ponotrani temeljne človekove pravice, svoboščine in dolžnosti, družbene vrednote in norme, s tem pa krepí družbeno in socialno odgovornost ter svoje delovanje za demokratično skupnost, lastno dobrobit in dobrobit drugih.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V temo *demokracija in človekove pravice* so umeščeni skupni cilji področij *jezik, državljanstvo, kultura in umetnost, zdravje in dobrobit* in *trajnostni razvoj*, ki so dodatno pojasnjeni v didaktičnih priporočilih.

DEMOKRACIJA IN ČLOVEKOVE PRAVICE

CILJI

Udeleženec:

- : spoznava vlogo pravil v skupnosti in demokracijo kot vrednoto;
SC (1.2.2.2 | 1.2.3.2)
- : raziskuje, kako uresničujemo demokracijo v vsakdanjem življenju svojega ožjega družbenega okolja; SC (1.2.3.1 | 3.3.1.1)
- : odkriva vzroke za uveljavitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter njihovo nesamoumevnost; SC (1.2.1.1 | 1.2.1.2)
- : raziskuje človekove pravice in njihove značilnosti (neodtujljivost, nedeljivost, univerzalnost); SC (1.2.1.3)
- : analizira odnos med pravicami in dolžnostmi ter se zaveda, da so lahko pravice posameznika tudi omejene; SC (1.2.1.4)
- : vrednoti pomen miru in raziskuje kršitve človekovih pravic ter načine njihovega varovanja. SC (2.1.2.1 | 3.3.5.1 | 3.3.5.2)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

- » utemelji pomen in vlogo pravil v skupnosti;
- » opiše nekaj osnovnih načel in vrednot, na katerih temelji demokracija;
- » na primeru svojega družbenega okolja razloži demokratično delovanje in odločanje;
- » opiše značilnosti človekovih pravic in utemelji razloge za njihovo uveljavitev, spoštovanje in varovanje;
- » na primeru lastnih pravic in dolžnosti utemelji povezanost med njimi;
- » na primeru pojasni, v katerih okoliščinah so lahko pravice posameznika tudi omejene;
- » prepozna načine varovanja človekovih pravic in primere njihovih kršitev ter navede možne posledice za kršitelje.

TERMINI

- demokracija   ○ (ne)demokratično   ○ pravila   ○ dolžnosti   ○ človekove pravice in svoboščine
- deklaracija   ○ kršitve človekovih pravic   ○ sankcije   ○ varovanje človekovih pravic

DEMOKRACIJA V REPUBLIKI SLOVENIJI IN EVROPSKI UNIJI TER AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO

OBVEZNO

OPIS TEME

V demokratičnih državah je zelo pomembno, da so pravila in načela delovanja države natančno določena, čemur pravimo politična ureditev. Ta je tudi v Republiki Sloveniji zapisana v ustavi, ki je najvišji pravni akt. Slednje pomeni, da so ji vsi ostali zakoni in pravila v državi podrejeni in morajo biti usklajeni z njo. Ker je Slovenija del Evropske unije, je tudi zakonodaja, sprejeta na evropski ravni, zavezujoča za Slovenijo. Med drugim to pomeni, da Slovenija določene zadeve ureja enako kot druge države članice.

Demokratične skupnosti urejajo skupne zadeve s političnimi odločitvami, ki morajo imeti čim širšo legitimnost oziroma podporo. Ker ljudstvo ne more vedno samo neposredno odločati o vseh vprašanih, je urejanje prepuščeno oblasti, ki izhaja iz ljudstva, tj. parlamentu. To pomeni, da imajo ljudje možnost izbrati svoje predstavnike, torej kdo bo na oblasti zastopal njihove interese in komu bodo zaupali, da bo sprejemal takšne odločitve in urejal javne zadeve tako, da bo to v skladu z njihovo voljo. Osrednji način, kako ljudstvo izbira svoje predstavnike, so volitve. Na njih nastopajo politične stranke s svojimi kandidati in programi, s katerimi predstavijo, kako si predstavljajo nadaljnji razvoj države. Poleg volitev, na katerih lahko polnoletni državljani volijo in so voljeni, lahko ljudje izrazijo svoje mnenje o pomembnem družbenem vprašanju tudi na referendumu, ki je oblika neposredne demokracije.

Če se ljudje želijo kompetentno odločiti o svojih predstavnikih v Državnem zboru, poslancih v Evropskem parlamentu ali na referendumu o določenem vprašanju, morajo spremljati aktualna politična in družbena dogajanja ter jih kritično vrednotiti. S tem ko imamo dovolj informacij, se lahko tehtno in preišljeno odločimo ali pa se tudi družbeno ali politično angažiramo na druge načine ter tako izrazimo lastno mnenje ali prispevamo k reševanju določenega problema, ki se nam zdi pomemben in družbeno relevanten. S tem uresničujemo aktivno državljanstvo.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V temo *demokracija v Republiki Sloveniji in Evropski uniji ter aktivno državljanstvo* so umeščeni skupni cilji področij *jezik, državljanstvo, kultura in umetnost, zdravje in dobrobit, digitalna kompetentnost* in *trajnostni razvoj*, ki so dodatno pojasnjeni v didaktičnih priporočilih.

DEMOKRACIJA V REPUBLIKI SLOVENIJI IN EVROPSKI UNIJI TER AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO

CILJI

Udeleženec:

○: razume pojma država in politika ter spoznava demokracijo kot politično ureditev v Republiki Sloveniji na lokalni in državni ravni ter na ravni Evropske unije;

SC (1.1.2.1 | 1.1.2.2)

○: spoznava Ustavo Republike Slovenije;

SC (1.2.1.1 | 1.2.1.5 | 3.3.5.3)

○: spoznava različne oblike sodelovanja v demokratičnih postopkih (volitve, referendum, politične stranke) v Republiki Sloveniji in Evropski uniji;

SC (1.1.2.2 | 1.2.3.2 | 3.3.5.3)

○: spoznava vlogo Republike Slovenije v Evropski uniji in spoznava ključne institucije Evropske unije;

SC (1.1.2.1)

○: razvija interes za spremljanje aktualnih političnih in družbenih dogajanj ter politične oziroma družbene participacije;

SC (1.2.3.2 | 1.2.4.1 | 2.2.1.2)

○: spoznava, tudi z uporabo digitalnih tehnologij, zakaj in na kakšne načine uresničujemo aktivno državljanstvo.

SC (1.2.4.1 | 2.4.3.1 | 4.2.4.1)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

- » opiše elemente, ki opredeljujejo Republiko Slovenijo kot demokratično državo (oblast ljudstva, volitve, vladavina prava, delitev oblasti, spoštovanje in varovanje človekovih pravic ter svoboščin);
- » razloži pomen Ustave Republike Slovenije za državo in posameznika ter navede razloge (za nujnost) njenega spoštovanja;
- » razloži pojma pravna in socialna država;
- » opiše volilno pravico kot eno temeljnih pravic (pasivna, aktivna, splošna, enaka, neposredna, posredna);
- » pojasni vlogo, ki jo imajo politične stranke v Republiki Sloveniji;

- » opiše vlogo in osnovne naloge Evropskega parlamenta in Evropske komisije;
- » ob predstavitvi aktualnega političnega ali družbenega dogajanja prikaže možnost aktivnega državljanstva in utemelji njegov pomen.

TERMINI

- država ◦ politika ◦ Ustava Republike Slovenije ◦ demokracija ◦ vladavina ljudstva
- politični sistem Republike Slovenije ◦ oblast ◦ delitev oblasti ◦ pravna in socialna država
- volilna pravica ◦ aktivna volilna pravica ◦ pasivna volilna pravica ◦ volitve ◦ referendum
- politične stranke ◦ parlament ◦ Evropski parlament ◦ Evropska komisija ◦ aktivno državljanstvo

FINANČE, GOSPODARSTVO IN POTROŠNIŠKA DRUŽBA

OBVEZNO

OPIS TEME

Republika Slovenija zbira finančna sredstva za svoje delovanje v državnem proračunu, ki je pomemben vir sredstev občin, preko njega se pretakajo tudi sredstva Evropske unije, ter financira delovanje javnega sektorja, ki opravlja javne funkcije, uresničuje javni interes in zadovoljuje javne potrebe. Po osamosvojitvi je Slovenija prešla na tržno gospodarstvo. V zasebnem sektorju gospodarska dejavnost poteka preko podjetij, ki zadovoljujejo interese lastnikov in potrebe potrošnikov s ciljem ustvarjanja dobička. Znotraj obeh sektorjev delujejo delodajalci in delojemalci z različnimi interesi, posledično pa prihaja tudi do konfliktov interesov. Pri reševanju teh imajo ključno vlogo sindikati in delodajalske organizacije s ciljem zaščite ekonomskih in socialnih interesov posameznih deležnikov. Ekonomske pravice omogočajo posamezniku izgrajevanje premoženjske varnosti in svobode, socialne pravice pa zagotavljajo možnosti za dostojno življenje. Ekonomske in socialne pravice so varovane na mednarodni in nacionalni ravni. Celotna družba in vsak posameznik smo odgovorni, da vzpostavimo socialno-ekonomske razmere, v katerih se lahko vsak posameznik izobrazí, se zaposli, pridobiva denar in ustvarja premoženje, rešuje finančne izzive in sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost).

Republika Slovenija je z vstopom v Evropsko unijo postala del zveze držav, ki so gospodarsko, družbeno in politično povezane. Članstvo v Evropski uniji nam je prineslo finančne in razvojne prednosti, nove odgovornosti in številne izzive. Sodobna družba je izrazito potrošniška družba, potrošništvo pa karakterizira sodobno kulturo, do katere je treba razviti kritičen odnos in distanco ter razmišljati o alternativnih, trajnostno naravnanih in pravičnejših rešitvah na globalni ravni.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V temo *finance, gospodarstvo in potrošniška družba* so umeščeni skupni cilji področij *jezik, državljanstvo, kultura in umetnost, zdravje in dobrobit, trajnostni razvoj in podjetnost*, ki so dodatno pojasnjeni v didaktičnih priporočilih.

FINANCE, GOSPODARSTVO IN POTROŠNIŠKA DRUŽBA

CILJI

Udeleženec:

- : spoznava, kaj je državni proračun, kako Republika Slovenija pridobiva sredstva ter za kaj jih namenja; **SC** (3.3.5.3)
- : vrednoti pomen javnega in zasebnega sektorja;
- : spoznava ekonomske in socialne pravice prebivalcev v Republiki Sloveniji in Evropski uniji, njihov pomen in načine njihovega varovanja, vključno s sindikati; **SC** (1.2.1.5)
- : spoznava pojem potrošniška družba in kritično razmišlja o potrebah, navadah in razvadah potrošnikov ter učinkih potrošniške družbe; **SC** (2.2.2.1 | 5.1.5.1 | 5.3.5.1)
- : razpravlja o vplivu oglaševanja na potrošnike in trajnostnem potrošniškem delovanju; **SC** (2.1.2.1 | 5.2.1.1 | 5.2.5.2)
- : na primerih raziskuje vpliv članstva Republike Slovenije v Evropski uniji na vsakdanje življenje (s poudarkom na zagotavljanju socialne pravičnosti, zaščiti potrošnikov in prostem pretoku oseb, blaga, kapitala in plačil ter storitev). **SC** (5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

- » razloži, kako Republika Slovenija pridobiva proračunska sredstva in za kaj namenja ;
- » ovrednoti pomen in vlogo javnega in zasebnega sektorja pri zagotavljanju dobrin in storitev;
- » poimenuje in na primeru opiše ekonomske in socialne pravice prebivalcev Republike Slovenije ter pojasni načine njihovega varovanja, vključno z vlogo sindikatov;
- » na primeru prepozna pasti in negativne učinke potrošniške družbe;
- » navede razloge za lastno trajnostno potrošniško delovanje;
- » na primeru predstavi, kako članstvo v Evropski uniji vpliva na naše vsakdanje življenje.

TERMINI

○ državni proračun ○ davki ○ ekonomske in socialne pravice ○ ekonomska in finančna pismenost ○ potrošniška družba ○ oglaševanje ○ trajnostnost ○ socialna blaginja ○ javno, zasebno ○ lastnina ○ sindikat

GLOBALNI IZZIVI

OBVEZNO

OPIS TEME

Globalizacija je kompleksen proces, ki deluje in vpliva na različna področja družbe, njene posameznike in okolje. Skozi globalizacijo se svet povezuje v politično, gospodarsko in informacijsko celoto, se s tem spreminja in postaja vedno bolj soodvisen. Je proces, ki označuje gibanje ljudi, znanja, idej, informacij, dobrin, storitev in denarja preko mej nacionalnih držav ter tako ustvarja globalno skupnost. Meje med некоč značilnimi kulturnimi razlikovanji ljudstev in narodov se danes s širjenjem in prepletanjem različnih kultur vse bolj spajajo v enotnejšo kulturo navad in običajev.

Življenje v sodobnem globaliziranem/globalizirajočem se svetu tako prinaša nove priložnosti, hkrati pa tudi številne izzive za posameznike, skupnosti, podjetja in institucije na lokalni, regionalni in nacionalni ravni. Izzivi so v prvi vrsti povezani s spoštovanjem demokratičnih vrednot, etičnih načel in človekovih pravic, ki se kršijo zaradi ekonomskih interesov, s poglobljanjem neenakosti med ljudmi, ohranjanjem raznolikosti kultur in spoštovanjem identitete posameznih skupnosti, medkulturnim stikom kot posledico migracij in podnebnih sprememb ter odnosom do družbenega in naravnega okolja. Za namene trajnostnega razvoja je nujno zavedanje povezanosti okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika.

Za aktivno, avtonomno in odgovorno delovanje vseh deležnikov sodobnega, globalnega, digitalnega sveta so nujni prepoznavanje, kritično in skrbnostno razmišljanje, sodelovalno razpravljanje in zavedanje o etičnem in trajnostnem delovanju, rešitvah in odzivih na globalne izzive za dobrobit sedanje in prihodnjih generacij.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V temo *globalni izzivi* so umeščeni skupni cilji področij *jezik, državljanstvo, kultura in umetnost, digitalna kompetentnost, trajnostni razvoj in podjetnost*, ki so dodatno pojasnjeni v didaktičnih priporočilih.

GLOBALNI IZZIVI

CILJI

Udeleženec:

○: raziskuje značilnosti in področja globalizacije ter njene vplive na življenje posameznika in raznolikih skupnosti;

SC (1.1.3.1 | 2.2.1.2)

○: razvija zavedanje o povezanosti in soodvisnosti različnih delov sveta, ljudi in narave;

SC (2.2.1.1)

○: prepoznava in kritično vrednoti aktualne globalne izzive ter razume, da ima človeško delovanje pozitivne in negativne posledice za družbeno in naravno okolje na globalni ravni;

SC (2.2.1.2 | 4.4.4.1 | 5.1.5.1)

○: razpravlja o etičnih in trajnostnih rešitvah in odzivih na globalne izzive ter o možnostih individualnega in skupinskega delovanja za doseganje trajnostnih sprememb.

SC (1.2.3.1 | 2.4.1.1 | 2.4.2.1 | 2.4.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Udeleženec:

» pojasni, kaj je globalizacija in predstavi njene vplive na različnih področjih, na življenje posameznika, raznolikih skupnosti in okolja;

» na primeru globalnega izziva presodi njegove posledice in oblikuje rešitve, na katere ima kot posameznik možnost vplivati.

TERMINI

- globalizacija
- trajnostni razvoj
- oboroženi konflikti
- vojne
- povezanost
- soodvisnost
- globalna neenakost
- globalna pravičnost
- podnebne spremembe

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

ETIČNO DELOVANJE POSAMEZNIKA V SKUPNOSTI

ETIČNO DELOVANJE POSAMEZNIKA V SKUPNOSTI

Priporočeni viri in literatura

Za neposredno rabo v razredu z udeleženci

- » Bennett, W. (2006). *Moralne vrednote za mlade: zgodbe, ki pomagajo oblikovati lastni svet vrednot*. Učila International.
- » Girardet, S., Rosado, P. (2003). *Utišajmo nasilje*. Didakta.
- » Klampfer, F. (2003). *Etiški pojmovnik za mlade*. Aristej.
- » Sardoč, M. (2022). *Državlanski pojmovnik za mlade*. Aristej.
- » Šimenc, M., Vačun, M., Gartner, S. (2024). *Moj dnevnik kritičnega mišljenja: za uporabo pri filozofiji za otroke in drugod*. Pedagoški inštitut. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/kxjq0u> (26. 3. 2025).

Za učitelja

- » Blackburn, S. (2018). *Etika: zelo kratek uvod*. Krtina.
- » Grušovnik, T. (2017). *Etika živali. O čezvrtni gostoljubnosti*. Univerza na Primorskem.
- » Klampfer, F. (2003). *Etiški pojmovnik za mlade*. Aristej.
- » Lukšič Hacin, M., Milharčič Hladnik, M., Sardoč, M. (ur.). (2011). *Medkulturni odnosi kot aktivno državljanstvo*. Založba ZRC SAZU.
- » Sardoč, M. (ur.). (2014). *Osnovni pojmi in dileme državljanske vzgoje. 1. del*. Pedagoški inštitut.
- » Sardoč, M. (ur.). (2015). *Osnovni pojmi in dileme državljanske vzgoje. 2. del*. Pedagoški inštitut.
- » Singer, P. (2008). *Praktična etika*. Krtina.
- » *Spodbujanje razvoja veščin sodelovanja in komuniciranja s formativnim spremljanjem*. (2018). Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/er83s5h> (12. 12. 2024).

- » Vižintin, A. M. (2017). *Medkulturna vzgoja in izobraževanje*. Založba ZRC SAZU.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/vv99nls> (26. 3. 2025).

ŽIVLJENJE V SODOBNI DRUŽBI

ŽIVLJENJE V SODOBNI DRUŽBI

Priporočeni viri in literatura

Za neposredno rabo v razredu z udeleženci

- » Aktivatorji – Mi smo resno glasilo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/owlrbdf> (12. 12. 2024).
- » Civilna družba. Spletno mesto državne uprave s celovitimi informacijami o njenem delovanju in preprostim dostopom do storitev. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/im5le8u> (12. 12. 2024).
- » Medijska pismenost. Časoris. <https://mil.casoris.si/> (12. 12. 2024).
- » Merljak Zdovc, S. (2019). *Otroci in mediji: iskanje resnice v svetu novic. Priročnik za otroke*. Društvo novinarjev Slovenije in Zavod Časoris. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/tmnlp7> (12. 12. 2024).
- » Merljak Zdovc, S. (24. 3. 2024). Kaj so lažne novice in druge dezinformacije. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/50m0s64>
- » Razkrinkavanje/Oštro <https://www.ostro.si/si/razkrinkavanje> (12. 12. 2024).
- » Register cerkva in drugih verskih skupnosti. <https://www.gov.si/teme/verske-skupnosti/> (12. 12. 2024).
- » Safe.si. <https://safe.si/> (12. 12. 2024).
- » Spletna orodja za odkrivanje lažnih novic. Časoris. (20. 10. 2021). <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/eojz743> (12. 12. 2024).
- » Spletno oko. <https://www.spletno-oko.si/> (12. 12. 2024).
- » Verska svoboda. Spletno mesto državne uprave s celovitimi informacijami o njenem delovanju in preprostim dostopom do storitev. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/lc4ui7g> (26. 3. 2025).

Za učitelja

- » Alter, A. (2019). *Sužnji zaslona. Kako nas tehnologija zasvoji, industrija pa izkoristi*. Mladinska knjiga.
- » Banjac, M., Pušnik, T., in Šipuš, K. (2022). *Aktivno EU državljanstvo: priročnik za učitelje*. Zavod RS za šolstvo; Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/arc4zar> (12. 12. 2024).

- » Banjac, M., Šimenc, M., Šipuš, K., in Gramc, J. (2021). Civilna družba. V *Aktivno državljanstvo v srednji šoli. Posameznik, skupnost, država, svet*. Zavod RS za šolstvo, 36–47. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/lqmamm4> (12. 12. 2024).
- » Dezinformacije: kako jih prepoznati in se boriti proti njim. Zbirka orodij za učitelje. (2024). Evropska unija. <https://tinyurl.com/4nffc2fd> (12. 12. 2024).
- » Etične smernice za uporabo umetne inteligence in podatkov pri poučevanju in učenju za izobraževalce. (2022). Evropska unija. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ebq9nsf> (12. 12. 2024).
- » Hari, J. (2023). *Ukradena pozornost. Zakaj se ne moremo zbrati – in kako si znova pridobimo zmožnost poglobljenega razmišljanja*. Primus.
- » Logout. Center pomoči pri prekomerni rabi interneta. <https://www.logout.org/si/za-ucitelje/> (12. 12. 2024).
- » Zenzerović Šloser, I. (ur.). (2021). *Preprečevanje sovražnega govora na spletu. Gradivo za učitelje*. Mirovni inštitut – Inštitut za sodobne družbene in politične študije. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/sw1prnu> (12. 12. 2024).

DEMOKRACIJA IN ČLOVEKOVE PRAVICE

DEMOKRACIJA IN ČLOVEKOVE PRAVICE

Priporočeni viri in literatura

Za neposredno rabo v razredu z udeleženci

- » Aktivatorji – Naj te ne bo sram. (9. 4. 2020). RTV Slovenija. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/q6m6lxu> (12. 12. 2024).
- » Brander, P. (2005). *Kompas: priročnik za učenje mladih o človekovih pravicah*. DZS.
- » Labbe, B., Puech, M. (2005). *Filozalogajčki*. Pomurska založba.
- » Prvi koraki – metodični priročnik za poučevanje človekovih pravic. (2009). Amnesty International Slovenije.
- » Sardoč, M. (2022). *Državljski pojmovnik za mlade*. Aristej.
- » Šola človekovih pravic. Amnesty International Slovenije. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/kj4rok0> (12. 12. 2024).

Za učitelja

- » Letna poročila Varuha človekovih pravic. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3ewipje> (12. 12. 2024).
- » Planinc, M. (ur.). (2013). *Mladi in globalni: priročnik za vzgojitelje, učitelje in mladinske delavce*. Slovenska fundacija za UNICEF.

- » Sardoč, M. (2022). *Državlanski pojmovnik za mlade*. Aristej.
- » Šola človekovih pravic. Amnesty International Slovenije.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/kj4rok0> (12. 12. 2024).

DEMOKRACIJA V REPUBLIKI SLOVENIJI IN EVROPSKI UNIJI TER AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO

DEMOKRACIJA V REPUBLIKI SLOVENIJI IN EVROPSKI UNIJI TER AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO

Priporočeni viri in literatura

Za neposredno rabo v razredu z udeleženci

- » Aktivatorji. RTV Slovenija. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/mizkouh> (12. 12. 2024).
- » Cerar, M. (2014). *Kako sem otrokom razložil demokracijo*. Cankarjeva založba.
- » EU & jaz. (2023). Evropska komisija. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/772cnup> (12. 12. 2024).
- » Lahko berljiva Ustava Republike Slovenije (2021). Zveza Sožitje.
<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/kxna1d8> (12. 12. 2024).
- » Lahko berljivo – Evropska unija. Lahko berljiva različica. https://european-union.europa.eu/easy-read_sl (12. 12. 2024).
- » Odkrivajmo Evropo! Evropska unija. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/ose901f> (12. 12. 2024).
- » Ustava Republike Slovenije. Pravno-informacijski sistem Republike Slovenije.
<https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=USTA1> (12. 12. 2024).
- » Ustava v stripu: ilustrirana Ustava Republike Slovenije. (2021). Državni zbor.
<https://tinyurl.com/y2syj5wu> (12. 12. 2024).

Za učitelja

- » Banjac, M., Pušnik, T., Šipuš, K. (2022). *Aktivno EU državljanstvo: priročnik za učitelje*. Zavod RS za šolstvo; Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/yza60a9> (12. 12. 2024).
- » Brezovšek, M., Haček, M. (2012). *Politični sistem Republike Slovenije*. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.
- » EWA. Opolnomočenje žensk. Učna gradiva. <https://ewa.si/ucna-gradiva/> (12. 12. 2024).
- » Multimedia Centre (<https://multimedia.europarl.europa.eu/sl>). Evropski parlament. Infografike. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/hcglqa0> (12. 12. 2024).

- » Učenje o EU v šoli. (2021). Evropska unija. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/n86cajd> (12. 12. 2024).
- » Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. <https://slovinci.si/o-uradu/> (21. 2. 2025).

FINANCE, GOSPODARSTVO IN POTROŠNIŠKA DRUŽBA

FINANCE, GOSPODARSTVO IN POTROŠNIŠKA DRUŽBA

Priporočeni viri in literatura

Za neposredno rabo v razredu z udeleženci

- » Ekonomska neenakost. Šola človekovih pravic. Amnesty International Slovenije. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/il3rvza> (12. 12. 2024).
- » Mlad.si. Urad RS za mladino. <https://www.mlad.si/> (12. 12. 2024).
- » Mladi in davki. Davčno opismenjevanje mladih. Finančna uprava Republike Slovenije. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/wqaidnq> (12. 12. 2024).
- » TAXEDU. Kotiček za učitelje. Evropska unija. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/1mmcb31> (12. 12. 2024).

Za učitelja

- » Bone, J. (ur.). *Razvijajmo finančno pismenost. Opredelitev finančne pismenosti s primeri dejavnosti.* (2022). Zavod RS za šolstvo. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/5x0ozz8> (12. 12. 2024).
- » Davčno opismenjevanje mladih. Finančna uprava Republike Slovenije. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/n662l1i> (12. 12. 2024).
- » Finančno opismenjevanje mladih. Moje finance. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/bsr99qk> (12. 12. 2024).
- » Proračun Republike Slovenije. Republika Slovenija, Ministrstvo za finance. <https://proracun.gov.si/> (26. 3. 2025).
- » *Ustavimo revščino! Metodični priročnik za izvedbo delavnic na temo revščine.* (2010). Amnesty International. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/fc8vnsa> (12. 12. 2024).

GLOBALNI IZZIVI

GLOBALNI IZZIVI

Priporočeni viri in literatura

Za neposredno rabo v razredu z udeleženci

- » Aktivatorji. Ptičja perspektiva. (14. 4. 2020). <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/9rgjm7t> (12. 12. 2024).
- » Philipps, C. (2010). *Made in Vietnam*. Miš.
- » Spilbury, L. (2018). *Svetovni spori*. Morfemplus.
- » Vidmar, J. (2021). *Princeska z napako*. Miš.
- » Kakšen je tvoj ekološki odtis? Inštitut za zdravje in okolje. <https://izo.si/en/izracunaj-ekoloski-odtis/> (26. 3. 2025).
- » Kalkulator ogljičnega odtisa. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3leznyg> (12. 12. 2024).

Za učitelja

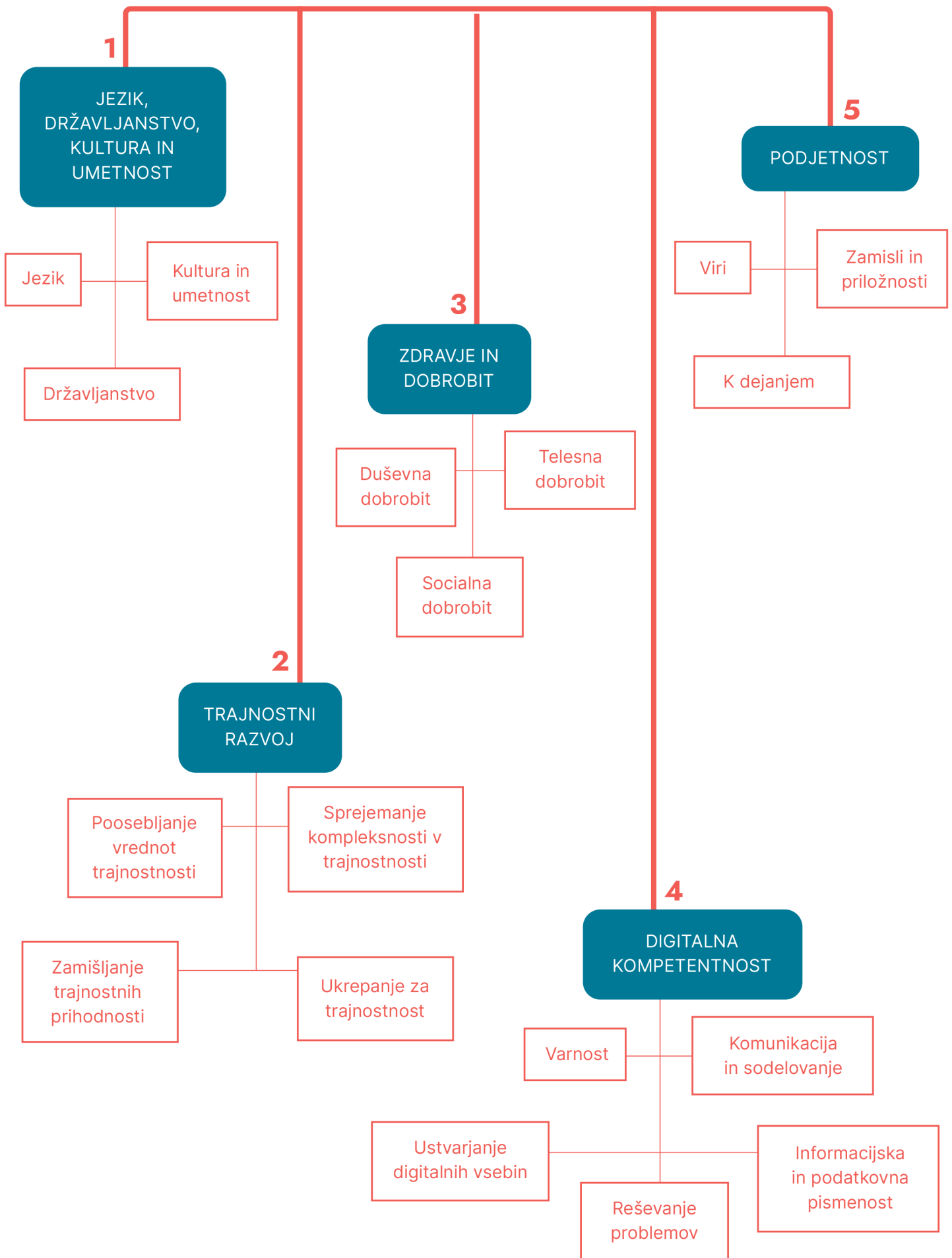
- » Aggarwal, A., in Richards, D. (2021). *Metode za spremljanje učinkovitosti naslavljanja globalnih tem v razredu*. Humanitas. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/1kaj4wn> (12. 12. 2024).
- » Climate equality: A PLANET FOR THE 99% (2023). Oxfam. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/aaxqvno> (12. 12. 2024).
- » Global Citizenship in the Classroom: A Guide for Teachers. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/7wu8z55> (12. 12. 2024).
- » Mandelc, D. (2021). Svet in globalizacija. V M. Banjac in K. Šipuš (ur.). *Aktivno državljanstvo v srednji šoli*. Str. 138–147. Zavod RS za šolstvo.
- » Planinc, M. (ur.). (2013). *Mladi in globalni: priročnik za vzgojitelje, učitelje in mladinske delavce*. Slovenska fundacija za UNICEF. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/6wjvk1i> (12. 12. 2024).
- » *Svet med vrsticami. Priročnik za učitelje, ki jih zanima globalno učenje*. (2021). Humanitas.
- » Štoparski vodnik po varstvu okolja. <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3v7dn5x>

PRILOGE

KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih): 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih): 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spoznava, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spoznava kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živim kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družbeni položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogojene z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in zelene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje zelene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.

3 /// ZDRAVJE IN DOBROBIT

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepozna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepozna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitev po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepozna raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepozna meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepozna lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.), tako da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državljanstvo udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepoznava zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepoznava in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepozna avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednosti zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev.
	5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobroti za druge in izbire ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnani, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva.
	5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebne za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog.
	5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjak itd.) ali strokovne skupnosti.
	5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju).
	5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost).
	5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt.
	5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidnim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnano in ciljem, da jih uspešno razreši.
	5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami.
	5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev.
	5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje.
	5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah.
	5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.